

Richtsnoeren

(R)2129

10 juni 2021

Richtsnoeren die de voorwaarden preciseren voor
de in aanmerking komende investeringskosten

Artikel 3, § 3 van het koninklijk besluit van 4 juni 2021 tot vaststelling
van de investeringsdrempels, de criteria voor het in aanmerking
komen van investeringskosten, en de procedure van klassering

Niet-vertrouwelijke versie

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE.....	2
INLEIDING	4
1. WETTELIJK KADER	4
2. RAADPLEGING MARKTPARTIJEN	5
3. RICHTSNOEREN BETREFFENDE TOEPASSING VAN DE CRITERIA VOOR DE IN AANMERKING KOMENDE KOSTEN.....	11
3.1. Criteria voor de in aanmerking komende kosten die toepasbaar zijn op alle capaciteiten .	11
3.1.1. Een investeringsuitgave zijn	11
3.1.2. Verbonden zijn aan een initiële investering.....	11
3.1.3. Verbonden zijn aan een niet-terugkerende investering	11
3.1.4. Betrekking hebben op een investering die werd besteld op of na de datum van publicatie van de resultaten van de veiling waarop de offerte met betrekking tot deze capaciteit is aanvaard, en die ten laatste de dag voorafgaand aan de eerste dag van de capaciteitsleveringsperiode is uitgevoerd	12
3.1.5. Betrekking hebben op een investering noodzakelijk voor de levering van capaciteit vanaf de eerste leveringsperiode die door het capaciteitscontract wordt bestreken	12
3.1.6. Betrekking hebben op de bouw en/of levering van de essentiële fysieke technische elementen van de capaciteit.....	12
3.1.7. Betrekking hebben op een investering besteld/gerealiseerd om de Belgische markt extra capaciteit aan te bieden.....	13
3.2. Bijkomende criteria voor de in aanmerking komende kosten toepasbaar op bestaande capaciteiten.....	14
3.2.1. Het mogelijk maken van de naleving van de nieuwe normen die moeten worden gerespecteerd in het kader van de prekwificatie.....	14
3.2.2. Verhoging van het geïnstalleerde vermogen van de installatie.....	15
3.2.3. De technische levensduur van een installatie die het einde van haar levensduur heeft bereikt, verlengen	15
3.2.4. De capaciteit aansluiten op de Belgische controlezone.....	16
4. PRAKTIJKGEVALLEN.....	16
4.1. EPC-contracten (<i>Engineering, Procurement and Construction</i>).....	16
4.2. Toewijzingsmodaliteiten van de in aanmerking komende kosten	16
4.3. Capaciteit waarvan de investeringskosten dalen	17
4.4. In aanmerking komende MW	17
5. VOORBEELDEN VAN POTENTIEEL IN AANMERKING KOMENDE EN NIET IN AANMERKING KOMENDE KOSTEN.....	18
5.1. Geval van een thermische productie-eenheid van het type STEG	18
5.2. Geval van opslag door afname van elektriciteit op het net met het oog op herinjectie ervan	20
5.2.1. Geval van een batterij	20

5.2.2.	Geval van een pomp/turbine-eenheid.....	22
5.2.3.	Geval van een installatie voor de conversie van elektriciteit naar waterstof of methaan	22
5.3.	Geval van opslag met het oog op de vermindering van de afname van elektriciteit op het net	22

INLEIDING

Deze richtsnoeren kaderen in de implementatie van het capaciteitsremuneratiemechanisme (hierna 'CRM'). Ze zijn bedoeld om aan de marktpartijen preciseringen mee te delen met betrekking tot de voorwaarden voor de in aanmerking komende investeringskosten met het oog op de klassering van een capaciteit in een capaciteitscategorie recht gevend op een capaciteitscontract van maximaal 3, 8 of 15 leveringsperioden.

1. WETTELIJK KADER

1. In toepassing van artikel 7undecies, § 9 van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt zoals gewijzigd door de wet van 22 april 2019, heeft de koning, op basis van voorstellen van de CREG (C)1907 van 12 december 2019 en (C)2135 van 4 februari 2021, goedgekeurd op 4 juni 2021, een voorstel van koninklijk besluit opgesteld tot vastlegging van de investeringsdrempels, de criteria voor het in aanmerking komen van investeringskosten, en de procedure van klassering met het oog op de klassering van capaciteiten in capaciteitscategorieën (hierna: het "koninklijk besluit van 4 juni 2021").

2. Artikel 3, §§ 1 en 2 van het koninklijk besluit van 4 juni 2021 beschrijft de principes van de in aanmerking komende kosten waarmee rekening wordt gehouden voor die klassering.

"Art. 3. §1. Art. 3. § 1. Voor de klassering van een capaciteit in een capaciteitscategorie wordt rekening gehouden met in aanmerking komende kosten, met uitsluiting van andere kosten.

De in aanmerking komende kosten zijn de initiële en niet terugkerende investeringsuitgaven die worden besteld vanaf de datum van publicatie van de resultaten van de veiling waarop de offerte met betrekking tot deze capaciteit is aanvaard en die ten laatste de dag voorafgaand aan de eerste dag van de periode van capaciteitslevering worden uitgevoerd en die noodzakelijk zijn voor de bouw en/of levering van de essentiële fysieke technische elementen van de capaciteit, en om de Belgische markt extra capaciteit aan te bieden vanaf de eerste periode van capaciteitslevering die door het capaciteitscontract wordt bestreken.

§ 2. Voor de bestaande capaciteiten zijn de uitgaven die tot gevolg hebben dat er aanvullende capaciteit wordt aangeboden, de volgende:

1° de uitgaven waarvan is aangetoond dat ze noodzakelijk zijn gemaakt om de capaciteit in overeenstemming te kunnen brengen met nieuwe normen die dienen te worden nageleefd in het kader van de prekwalificatie;

2° de uitgaven die nodig zijn om het nominaal referentievermogen van de capaciteit of de technische levensduur van de installatie te verhogen;

3° voor rechtstreekse buitenlandse capaciteiten, de uitgaven die nodig zijn om de eenheid aan te sluiten op een netwerk dat binnen de Belgische regelzone valt."

3. § 3 van dit artikel bepaalt:

"Na raadpleging van de marktdeelnemers legt de commissie richtsnoeren vast om de in paragrafen 1 en 2 bepaalde voorwaarden voor het in aanmerking komen van de kosten te specificeren."

De aan deze richtsnoeren verbonden doelstelling is de uitvoering van artikel 3, § 3 van het koninklijk besluit van 4 juni 2021.

2. RAADPLEGING MARKTPARTIJEN

4. De CREG heeft in april 2020 contact opgenomen met de deelnemers aan de *Task Force CRM* om de volgende informatie te verzamelen:

- *Type(s) of capacity(s)/project(s) that you are considering for participation in the CRM and for which investment should, in your opinion, be covered by a multi-year capacity contract;*
- *For each type of capacity/project, the list of investments (according to sufficiently precise categories, without being too detailed), without mentioning the amounts;*
- *For each investment, an indication that this investment, in your opinion, falls within the eligibility criteria set out in Article 3, § 1 of the aforementioned draft Royal Decree;*
- *Where applicable, any difficulties you encounter in assessing the eligibility of certain costs against the eligibility criteria.*

5. Uit de ontvangen antwoorden bleek dat vooral de toepassing van de criteria voor de in aanmerking komende investeringskosten met betrekking tot de productie-eenheden verduidelijking vergde. Bepaalde marktpartijen zijn immers de volgende mening toegedaan:

- de definitie van de in aanmerking komende kosten steunde op begrippen die vatbaar zijn voor interpretatie en waarvan de betekenis moest worden gepreciseerd om een duidelijke splitsing te maken tussen de verschillende investeringskosten. De begrippen die werden aangehaald, zijn:
 - essentieel element van de capaciteit;
 - terugkerende / niet terugkerende kosten;
 - milieunormen (wat met de veiligheidsnormen?);
 - technische levensduur.
- de definitie van de in aanmerking komende kosten stemde niet altijd overeen met de realiteit op het terrein, wat haar voor interpretatie vatbaar kon maken. Twee specifieke gevallen werden frequent geciteerd:
 - de moeilijkheid om het onderscheid te maken tussen fysieke en niet-fysieke elementen in het kader van een "EPC"-contract (*Engineering, Procurement & Construction*);
 - voor een bestaande capaciteit, de moeilijkheid om een onderscheid te maken tussen de investeringskosten verbonden aan onderhoud (repetitief of naar aanleiding van een uitval) en die verbonden aan een uitbreiding van de capaciteit, verlenging van de levensduur of verhoging van de doeltreffendheid (komt de *major overhaul* gekoppeld aan een verlenging van de levensduur in aanmerking?, komt de investering die gelieerd is aan het oplossen van een panne en ook een capaciteitsverhoging met zich meebrengt, in aanmerking?).

6. Een eerste ontwerp van de richtsnoeren met verduidelijking van deze begrippen/situaties en met voorbeelden van in aanmerking komende / niet in aanmerking komende kosten werd voorgelegd aan de deelnemers van de eerste rondvraag om te evalueren in welke mate deze richtsnoeren hun vragen zouden beantwoorden. De deelnemers kregen in oktober 2020 de gelegenheid om hun vragen aan de CREG over te maken zowel tijdens de vergadering als schriftelijk.

7. Een ontwerpbeslissing die rekening houdt met de ontvangen opmerkingen werd vervolgens aan een publieke raadpleging onderworpen van 30 oktober tot 20 november 2020.

8. De CREG ontving tien antwoorden van Febeliec, Febeg, Centrica Business Solutions (CBS), Advanced Power, Zandvliet Power, RWE, Rent-A-Port Green Energy (hierna: Rent-Port), Siemens, Luminus en Engie, waarvan één antwoord gedeeltelijk vertrouwelijk en drie vertrouwelijke antwoorden.

9. De opmerkingen over investeringsdrempels vallen niet in het kader van onderhavige raadpleging. De CREG verwijst hieromtrent naar de uiteenzetting van de motieven van het voorstel – (C)1907.

10. Bepaalde opmerkingen van Febeg zijn door meerdere partijen opgenomen:

- Engie en [VERTROUWELIJK] geven aan de opmerkingen van Febeg volledig te steunen;
- Zandvliet Power herneemt de opmerkingen van Febeg met betrekking tot de punten 3.1.4., 3.2.3., 4.1. en 4.4.;
- RWE herneemt de opmerkingen van Febeg met betrekking tot de punten 3.1.4., 4.4. en 5.1.;
- [VERTROUWELIJK].

De opmerkingen worden behandeld volgens de structuur van de richtsnoeren, met eerst vermelding van het beoogde criterium.

3.1.1. [VERTROUWELIJK]

11. [VERTROUWELIJK].

3.1.4. Betrekking hebben op een investering die werd besteld op of na de datum van publicatie van de resultaten van de veiling waarop de offerte met betrekking tot deze capaciteit is aanvaard, en die ten laatste de dag voorafgaand aan de eerste dag van de capaciteitsleveringsperiode is uitgevoerd

12. Febeg vestigt de aandacht op het feit dat de oplevering van de installatie (*commissioning*) vaak na de datum van inbedrijfstelling plaatsvindt en dat de ontvangst van de eindfacturen enkele jaren later kan plaatsvinden.

De CREG bevestigt dat zij geen rekening zal houden met de facturatedatum of de datum van de oplevering van de installatie, maar wel met de datum van realisatie. Deze realisatie zal als effectief worden beschouwd wanneer de capaciteit in staat is om de beschikbaarheid van de gecontracteerde capaciteit te garanderen. Dit wordt verduidelijkt in de richtlijnen.

13. Febeg geeft aan dat het zou kunnen dat het dossier voor de afsluiting van de investering 24 maanden na het begin van de leveringsperiode niet zou kunnen worden opgemaakt door vertraging bij de facturatie of de oplevering van de installatie.

Bij gebrek aan een slotfactuur wegens lopende geschillen zal een pragmatische oplossing worden gevonden. In geval van een financieel geschil zal het door de capaciteitsleverancier correct geachte bedrag in aanmerking worden genomen, bij een technisch geschil zal een door de leverancier opgestelde pro-formafactuur in aanmerking kunnen worden genomen.

3.1.6. Betrekking hebben op de bouw en/of levering van de essentiële fysieke technische elementen van de capaciteit

14. Febeg geeft aan dat de begrippen “regels van de kunst” en “essentiële” te veel ruimte voor interpretatie laten.

De CREG herhaalt dat de criteria op elk capaciteitstype moeten kunnen worden toegepast waardoor er een algemene formulering nodig is, maar is van mening dat de lijst van kosten die wel of niet in aanmerking genomen worden voldoende duidelijkheid verschaft. Bovendien stelt ze vast dat Febeg geen enkel voorstel indient.

15. Zandvliet Power gaat ervan uit dat de uitgaven “*aansluiting op het elektriciteits-, gas-, water-, rioolnet (tot op het aansluitingspunt van het publieke net)*” de verbinding met een gesloten distributienet (CDS) of een privénet uitsluiten.

Deze interpretatie is niet correct. Met dit criterium bedoelt de CREG dat alle aansluitingskosten ten laste van de capaciteitsleverancier in aanmerking komen, tot aan de uiterste grens van het openbaar net. Het is niet omdat een aansluiting geen deel moet uitmaken van het openbaar net dat ze niet in aanmerking komt.

16. [VERTROUWELIJK].

17. [VERTROUWELIJK].

3.1.7. Betrekking hebben op een investering besteld/gerealiseerd om de Belgische markt extra capaciteit aan te bieden

18. Febeliec, CBS en Rent A port hebben kritiek op het principe dat enkel investeringen die het geïnstalleerde vermogen verhogen in aanmerking komen. Ze vinden dat investeringen uitsluiten die de duur van de vraagreductie of de opslagduur van een batterij verhogen zonder de geïnstalleerde capaciteit te wijzigen discriminerend en onrechtvaardig is omdat de bijkomende kWh bijdragen tot de bevoorradingszekerheid.

De CREG vindt dat er wel een gelijke behandeling is aangezien dit type investering voor geen enkel capaciteitstype in aanmerking komt.

Aangezien elke capaciteitsaanbieder de reductiefactor die verband houdt met de aangeboden capaciteit kan kiezen, is de controle van dit type investering bovendien nagenoeg onmogelijk wat zou kunnen leiden tot concurrentievervalsing.

19. Volgens Febeg zou het kunnen dat een uitbreiding van de levensduur van een capaciteit niet leidt tot de toevoeging van MW. Voor de CREG is dat altijd het geval aangezien de kosten die in aanmerking komen betrekking hebben op de grondige herziening van een capaciteit aan het einde van de technische levensduur waarvan de capaciteit zonder deze investering zou worden stopgezet (cf. voetnoot op pagina 3.1.6).

20. In de lijst van kosten die uitgesloten zijn omwille van de toepassing van het criterium worden investeringen gericht op de verhoging van de betrouwbaarheid van de installatie vermeld. Febeg vindt dat de investeerder het niveau van redundantie/betrouwbaarheid van een nieuwe capaciteit zou moeten kunnen kiezen.

De CREG deelt deze mening niet. Ze vindt dat om de gelijke behandeling van de verschillende projecten te kunnen garanderen enkel de nodige investeringen in aanmerking moeten worden genomen voor de rangschikking in een capaciteitscategorie. De investeerder is wel vrij om bijkomende investeringen uit te voeren en de kost ervan in zijn offerte op te nemen.

21. Deze lijst sluit de kost van de installatie van een *bypass* schoorsteen uit tenzij een deskundige attesteert dat het stoomgedeelte van een STEG-eenheid op het einde van zijn technische levensduur is. Febeg vindt dat er ook rekening zou moeten gehouden worden met het einde van de economische levensduur.

De voor- en nadelen van de toekenning van langetermijncontracten voor de capaciteiten die aanzienlijke investeringen vereisen en contracten van een jaar voor de bestaande capaciteiten zijn opgenomen in verschillende werkdocumenten van de DG Concurrentie en in het bijzonder in punt 4.2. van zijn finaal rapport "*Designing a competitive bidding process, and ensuring competition between new and existing capacity*¹".

Dit verslag van het DG Concurrentie vermeldt het volgende:

4.2. Contract lengths

*Depending on the financing arrangements for new power plants in a Member State, the contract lengths available may have a significant impact on the extent to which new projects can compete with existing projects. A longer contract provides additional certainty which can reduce the cost of financing a new project by allowing the investor to spread any debt service costs over the life of the contract. This could reduce the capacity price required per year, and help ensure a new project is competitive against existing projects in the market.
(...)*

Dit motiveert waarom investeringskosten voor bestaande capaciteiten die het aantal MW niet verhogen niet in aanmerking komen.

22. [VERTROUWELIJK].

3.2. Bijkomende criteria voor de in aanmerking komende kosten toepasbaar op bestaande capaciteiten

3.2.1. Het mogelijk maken van de naleving van de milieunormen

23. Febeg vraagt zich af waarom enkel de milieunormen in aanmerking worden genomen.

Volgens de CREG kunnen de kosten van een investering, die noodzakelijk is om de capaciteit in overeenstemming te brengen met elke nieuwe norm die in werking treedt tussen de publicatiedatum van de resultaten van de veiling waarin de offerte met betrekking tot deze capaciteit is weerhouden en de dag die voorafgaat aan de eerste dag van de leveringsperiode van de capaciteit die moet nageleefd worden om te voldoen aan de prekwalificatievoorwaarden met het oog op de deelname aan de capaciteitsveiling, in aanmerking worden genomen. Er moet een direct verband bestaan tussen de naleving van de nieuwe wettelijke vereiste en de geplande investering. Uit het dossier zal moeten blijken dat deze investering noodzakelijk is. De verduidelijking wordt aangebracht in het voorstel van koninklijk besluit investeringsdrempels -en criteria.

3.2.3. De technische levensduur van een installatie die het einde van haar levensduur heeft bereikt, verlengen

24. Engie is van mening dat de voorgestelde criteria te restrictief zijn en de mogelijkheden voor de bestaande capaciteit om een langetermijncontract te verkrijgen sterk beperken. In combinatie met een te lage tussentijdse prijs kan dit ertoe leiden dat bepaalde eenheden uit de markt gaan.

¹ http://ec.europa.eu/competition/sectors/energy/capacity_mechanisms_working_group_april2015.pdf

Volgens de CREG valt het aangekaarte probleem buiten het kader van deze raadpleging aangezien het betrekking heeft op de vaststelling van het tussentijdse prijsplafond. De investeringsbehoeften zijn namelijk beperkt voor bestaande capaciteit die niet het einde van haar technische levensduur heeft bereikt en waarvoor de voorziening voor groot onderhoud is gedekt en moeten dus kunnen worden gedekt door capaciteitscontracten voor één jaar.

25. De CREG legt drie cumulatieve voorwaarden vast die moeten worden vervuld opdat een bestaande capaciteit zou worden beschouwd als een installatie die het einde van haar technische levensduur heeft bereikt, waaronder de kennisgeving van definitieve sluiting of structurele capaciteitsvermindering. Febeg betwist deze bepaling omdat ze onherroepelijk is.

De CREG is van oordeel dat deze voorwaarde behouden moet blijven omdat ze het mogelijk maakt te garanderen dat de capaciteit het einde van haar levensduur effectief heeft bereikt. In dat geval moet er inderdaad een nieuwe individuele productievergunning worden verkregen, maar rekening houdend met het feit dat deze eenheid grondig moet worden gerenoveerd en dat de technische kenmerken ervan dus moeten veranderen, lijkt het onvermijdelijk dat de individuele productievergunning moet worden vernieuwd.

26. Febeg stelt voor dat de deskundige het einde van de technische of economische levensduur attesteert.

Omwille van de hierboven vermelde redenen vindt de CREG dat er enkel met de technische levensduur rekening moet worden gehouden.

27. Febeg zou willen dat de herstelkosten na een belangrijk incident die niet door de verzekeringen gedekt zijn, ook in aanmerking komen.

De CREG is daar geen voorstander van omdat elke capaciteitshouder moet beslissen welke verzekeringsdekking hij wil. Een onvoldoende dekking mag geen toegang geven tot een meerjarencontract.

4.1. EPC-contracten

28. Febeg merkt op dat de tweede paragraaf van punt 4.1. en punt 5.1. niet coherent zijn.

De CREG heeft de nodige aanpassing aan punt 4.1. aangebracht.

4.2. Toewijzingsmodaliteiten van de in aanmerking komende kosten

29. Zandvliet Power geeft aan dat de behandeling van de verbonden offertes niet vermeld wordt en vraagt verduidelijking over de informatie die moet worden overgemaakt wanneer het investeringsdossier betrekking heeft op verbonden capaciteiten.

De procedure voor de indiening van dossiers zal later worden verduidelijkt. Er zal één investeringsdossier moeten worden ingediend, dat dossier zal details moeten bevatten over de investeringen per capaciteit, de kosten van de gemeenschappelijke infrastructuur zonder verdeling ervan tussen capaciteiten.

30. [VERTROUWELIJK].

4.4. In aanmerking komende MW

31. Febeg stelt voor om de *'declared nominal reference power'* te gebruiken.

De CREG vindt dat de *'nominal reference power'* in aanmerking moet worden genomen voor de rangschikking. Ex ante, als die nog niet kon worden bepaald, zal de *'declared nominal reference power'* worden gebruikt. De verduidelijking werd aangebracht.

5.1. Geval van een thermische productie-eenheid van het type STEG

32. Febeg zou graag hebben dat het begrip *'potentieel in aanmerking komende kosten'* wordt geschrapt omdat het voor onzekerheid zorgt.

De CREG bevestigt dat deze kosten in aanmerking komen wanneer zij betrekking hebben op nieuwe capaciteit die is geplaatst op onbebouwd terrein met een individuele netaansluiting, maar wenst de term te behouden om rekening te houden met bijzondere gevallen zoals het delen van gemeenschappelijke infrastructuur.

33. RWE is van mening dat de kosten van het toezicht op het EPC-contract door de projecthouder en de kosten van *fuel* en *utilities* tijdens de *commissioning* in aanmerking zouden moeten kunnen komen.

De CREG denkt dat geen van deze twee kosten voldoet aan het noodzakelijkheids criterium in het kader van de bouw en/of de levering van essentiële fysieke technische elementen van de capaciteit.

34. [VERTROUWELIJK].

5.2. 3. Geval van een installatie voor de conversie van elektriciteit naar waterstof of methaan

35. Febeg betwist het standpunt van de CREG dat dit soort investeringen . geen MW aan het systeem toevoegen. Febeg is van mening dat dit een manier is om elektriciteit op te slaan of vraagbeheer mogelijk te maken.

In het kader van de bevoorradingszekerheid is niet de opslag van elektriciteit van belang, maar wel de capaciteit om de energie in de vorm van MWh terug te geven. Bij deze operatie worden waterstof of methaan alleen als brandstof gebruikt. Het is de thermische installatie die nodig is om deze om te zetten in elektriciteit die in aanmerking komt voor de rangschikking van capaciteiten.

3. RICHTSNOEREN BETREFFENDE TOEPASSING VAN DE CRITERIA VOOR DE IN AANMERKING KOMENDE KOSTEN

3.1. CRITERIA VOOR DE IN AANMERKING KOMENDE KOSTEN DIE TOEPASBAAR ZIJN OP ALLE CAPACITEITEN

36. De definitie opgenomen in artikel 3, § 1 van het koninklijk besluit van 4 juni 2021 bevat een bepaald aantal voorwaarden. Die zijn cumulatief (om in aanmerking te komen, moeten kosten aan elke van die voorwaarden voldoen).

Dat betekent dat kosten, om in aanmerking te komen, op cumulatieve wijze aan de volgende voorwaarden moeten voldoen:

3.1.1. Een investeringsuitgave zijn

37. Het moet om een kapitaaluitgave gaan, afgeschreven in de loop van de levensduur van de installatie.

Dat sluit onder andere uit:

- de vaste werkingskosten;
- de aankoopkosten van het terrein en de kosten van het gebruiksrecht, de erfdienstbaarheid van het terrein;
- de studiekosten.

3.1.2. Verbonden zijn aan een initiële investering

38. Indien een element van de infrastructuur een of meer keer moet worden vervangen in de loop van de technische levensduur van de capaciteit, komen enkel de investeringskosten van het initiële element in aanmerking.

Voor bestaande capaciteiten slaat de term initieel op het moment van realisatie van de investering die bestemd is om de technische levensduur van de capaciteit te verlengen.

3.1.3. Verbonden zijn aan een niet-terugkerende investering

39. Als een element van de infrastructuur meerdere keren moet worden vervangen in de loop van de technische levensduur van de capaciteit, dan komen de vervangingskosten niet in aanmerking.

Dat sluit onder andere uit:

- de investeringskosten gemaakt in het kader van de terugkerende grote onderhoudsbeurten (*major overhauls*);
- de voorzieningen voor de vervanging van initiële elementen van de investering;
- de initiële voorraad wisselstukken.

3.1.4. Betrekking hebben op een investering die werd besteld op of na de datum van publicatie van de resultaten van de veiling waarop de offerte met betrekking tot deze capaciteit is aanvaard, en die ten laatste de dag voorafgaand aan de eerste dag van de capaciteitsleveringsperiode is uitgevoerd

40. De datum van ondertekening van een contract kan voorafgaan aan de datum van publicatie van de resultaten van de veiling op voorwaarde dat dit contract een opschortende/ontbindende voorwaarde bevat indien de capaciteit niet behaald wordt tijdens deze specifieke veiling en voor zover de opdracht tot het opstarten van het project (*notification to proceed*) niet vroeger valt dan de publicatiedatum van de resultaten van de veiling.

41. De realisatiedatum stemt overeen met de datum van de terbeschikkingstelling van de capaciteit.

42. In geval van een laattijdige terbeschikkingstelling van de capaciteit beoogt de eerste dag van de leveringsperiode de eerste dag van de effectieve levering van de capaciteit (secundaire markt inbegrepen) zodat de vertraging waarmee reeds wordt rekening gehouden niet bestraft wordt met een herklassering van de capaciteit.

43. Dat sluit onder andere uit:

- de uitgaven in het kader van een investering besteld/uitgevoerd buiten dit tijdsinterval.

3.1.5. Betrekking hebben op een investering noodzakelijk voor de levering van capaciteit vanaf de eerste leveringsperiode die door het capaciteitscontract wordt bestreken

44. De investering is enkel gericht op de uitgaven gedaan met het oog op de installatie van de infrastructuur bestemd voor het ter beschikking stellen van de MW gecontracteerd tijdens de capaciteitsveiling in de loop waarvan de capaciteit wordt aanvaard.

Dat sluit onder andere uit:

- de investeringen gerealiseerd met het oog op een toekomstige uitbreiding van de capaciteit (bijvoorbeeld de plaatsing van palen voor de funderingen van een gebouw bestemd om de latere levering van capaciteit mogelijk te maken);
- de overdimensionering van een installatie met het oog op een toekomstige uitbreiding.

3.1.6. Betrekking hebben op de bouw en/of levering van de essentiële fysieke technische elementen van de capaciteit

45. Enkel de kosten gepaard gaande met de realisatie van de infrastructuren worden bedoeld. De realisatie van een fysiek technisch element moet visueel op de site kunnen worden geconstateerd.

46. De investering moet betrekking hebben op de extra capaciteit².

Dat sluit onder andere uit:

- de kosten van het slopen van een bestaande infrastructuur;

² De grondige herziening van een capaciteit aan het einde van de technische levensduur wordt beschouwd als het genereren van bijkomende capaciteit aangezien de capaciteit zonder deze investering zou worden stopgezet.

- de kosten van bodemsanering.

47. Een fysiek technisch element wordt essentieel geacht indien, op cumulatieve wijze:

- het beantwoordt aan de regels van de kunst;
- de terbeschikkingstelling van de capaciteit technisch onmogelijk blijkt zonder zijn realisatie;
- de fysieke installatie van de capaciteit niet als compleet kan worden beschouwd zonder zijn realisatie;

en, in voorkomend geval, indien:

- het onmisbaar is voor de verkrijging van de vergunningen en de prekwificatie van de capaciteit in het CRM.

Dat omvat onder andere de uitgaven verbonden aan:

- toegangsweg;
- funderingen en constructie van de gebouwen waarin de machines, de controlezaal, de koeltorens, de gasturbine, ... zijn ondergebracht;
- aankoop, transport en installatie van machines, hardware;
- aansluiting op het elektriciteits-, gas-, water-, rioolnet (tot op het aansluitingspunt van het publieke net) met inbegrip van de uitbreidingskosten van deze netten ten laste van de kandidaat op basis van de geldende tarifaire reglementeringen en/of methodologieën.

Dat sluit onder andere uit:

- de financiële kosten;
- de kosten voor het oprichten van de vennootschap;
- de verzekeringen met betrekking tot de realisatie van het project;
- de softwaretoepassingen met uitzondering van standaard voorgeprogrammeerde systemen met industriële/technische investeringselementen. Zo zijn de kosten voor het ontwikkelen van *software* specifiek voor het project of gerelateerd aan commerciële of onderhoudsactiviteiten uitgesloten;
- de kosten van onderzoek en ontwikkeling;
- de kosten verbonden aan de opleiding van het personeel;
- de landschapsinrichting van de omgeving uitgezonderd verhuizingen die noodzakelijk zijn voor het verkrijgen van vergunningen.

3.1.7. Betrekking hebben op een investering besteld/gerealiseerd om de Belgische markt extra capaciteit aan te bieden

48. Dat betekent dat enkel de investeringen in aanmerking komen die het mogelijk maken het geïnstalleerde vermogen te verhogen, namelijk, voor de vraag, het verschil tussen het maximale verbruik (*max. offtake*) en het minimale verbruik (*unsheddable margin*) per tijdseenheid en, voor de opslag, de investeringen waarvan het voornaamste effect erin bestaat extra MW ter beschikking te stellen van het Belgische net op een specifiek aansluitingspunt en een specifiek moment.

Het resultaat moet meetbaar zijn: het aantal geïnstalleerde MW moet toenemen ten opzichte van het verleden.

Dat sluit onder andere uit:

- de investeringen gerealiseerd in het kader van mobiliteit (elektrische voertuigen, ...) of productie/opslag van andere goederen;
- de investeringen bestemd om de vraagresponsduur te verlengen zonder verhoging van het geïnstalleerde vermogen;
- een investering in opslag waarvan het enige effect bestaat in het genereren van een vermeerdering van de potentieel geproduceerde MWh of een versterking van de flexibiliteit (snelheid van reactie op een activeringsorder) zonder verhoging van het aantal beschikbare MW per tijdseenheid³;
- de investeringen gerealiseerd met het oog op het delen van de capaciteit via een ander CRM dan het Belgische;
- de investeringen gerealiseerd met het oog op levering van de black start-dienst;
- de investeringen gericht op verhoging van de flexibiliteit of betrouwbaarheid van de installatie;
- de installatie van een bypassschoorsteen of de voorbereiding van de installatie ervan op een STEG-eenheid waarvan het stoomgedeelte niet op het einde van zijn technische levensduur is vermits de investering een reductie van de ter beschikking gestelde capaciteit teweegbrengt. Deze investering komt echter in aanmerking indien ze nodig is opdat een STEG-eenheid waarvan het stoomgedeelte op het einde van zijn technische levensduur is (geattesteerd door een externe deskundige), in OCGT-modus zou kunnen blijven functioneren.

3.2. BIJKOMENDE CRITERIA VOOR DE IN AANMERKING KOMENDE KOSTEN TOEPASBAAR OP BESTAANDE CAPACITEITEN

49. Voor bestaande capaciteiten moet de uitgave betrekking hebben op een investering waaraan minstens een van de hieronder opgenomen specifieke doelen is verbonden.

3.2.1. Het mogelijk maken van de naleving van de nieuwe normen die moeten worden gerespecteerd in het kader van de prekwalificatie

50. De volgende kosten worden als in aanmerking komende kosten beschouwd: investeringskosten die nodig zijn om de installatie in overeenstemming te brengen met alle nieuwe normen waarvan de naleving vereist is om de prekwalificatie van de capaciteit mogelijk te maken met het oog op haar deelname aan een capaciteitsveiling. Hiermee worden voornamelijk investeringen bedoeld die noodzakelijk zijn met het oog op onderhoud, verlenging of vernieuwing van de individuele productievergunning toegekend aan deze capaciteit of naleving van de uitstootnormen opgelegd door het Europees reglement 2019/943 aangezien deze twee voorwaarden voor elk leveringspunt vervuld moeten zijn om een aanvraag tot prekwalificatie voor de veiling te kunnen indienen.

³ Het herleiden van de investering tot het geïnstalleerde vermogen zet twee installaties met hetzelfde vermogen waarvan de ene gedurende 2 uur en de andere gedurende 24 uur kan produceren, op gelijke voet. Bij gelijke investering krijgen ze dezelfde contractduur, maar degene die het kleinste aantal MWh produceert, zal minder inkomsten hebben uit het contract en minder competitief zijn op de capaciteitsmarkt.

Dat sluit onder andere uit:

- de werken waardoor een centrale, waarvan de milieuvergunning specificeert dat zij slechts in een bepaalde periode mag werken, 24 uur op 24 uur zou kunnen werken aangezien deze investeringen het geïnstalleerd vermogen niet wijzigen en ze niet noodzakelijk zijn opdat de capaciteit aan de prekwalificatie zou deelnemen;
- de werken bestemd voor het naleven van de bestaande normen.

3.2.2. Verhoging van het geïnstalleerde vermogen van de installatie

51. Het moet gaan om een specifiek investeringsproject gerealiseerd met als enige doelstelling om een aantal in het Belgische elektriciteitssysteem geïnstalleerde MW toe te voegen, zonder welke de bijkomende capaciteit niet beschikbaar zou kunnen zijn vanaf het begin van de eerste leveringsperiode.

Dat sluit onder andere uit:

- De kost van een terugkerend groot onderhoud waarvan de capaciteitsverhoging het toevallige gevolg is. Enkel de meerkost ten opzichte van het standaard groot onderhoud met het oog op de verhoging van de geïnstalleerde capaciteit zou in aanmerking kunnen komen.

3.2.3. De technische levensduur van een installatie die het einde van haar levensduur heeft bereikt, verlengen

52. Een bestaande capaciteit wordt geacht zich op het einde van haar technische levensduur te bevinden als:

- de houder van de capaciteit op het moment van indiening van het prekwalificatiedossier een definitieve sluiting of structurele capaciteitsreductie heeft betekend conform art. 4bis van de Elektriciteitswet;
- en als de periode tussen de datum van toekenning van de recentste productievergunning en de datum van de veiling langer is of gelijk is aan de standaard technische levensduur van dit type capaciteit zoals door Elia gehanteerd in haar *adequacy* studie of als de realisatie van de investering eerder valt dan de datum van inwerkingtreding van het koninklijk besluit van 11 oktober 2000 betreffende de toekenning van individuele vergunningen voor de bouw van installaties voor de productie van elektriciteit;
- en als in een verslag van een deskundige wordt verklaard dat belangrijke technische componenten van de investering moeten worden vervangen wegens veroudering die aanleiding geeft tot het niet eerbiedigen van de veiligheidsstandaarden, en dat die vervanging niet behoort tot de vervangingen die gewoonlijk worden gerealiseerd in het kader van een terugkerend onderhoud.

Dat sluit onder andere uit:

- de investeringen gerealiseerd in het kader van de *repowering* van een bestaande capaciteit die zich niet op het einde van haar technische levensduur bevindt;
- de kosten voor het verhelpen aan een defect of schadegeval (die kunnen worden gedekt door een verzekering).

3.2.4. De capaciteit aansluiten op de Belgische controlezone

53. Onder 'uitgaven nodig voor de aansluiting' moet worden verstaan de uitgaven, overeenstemmend met het geheel van de hierboven opgenomen criteria om in aanmerking te komen, nodig voor de exclusieve aansluiting van de gecontracteerde capaciteit op de Belgische controlezone. Zoals aangegeven in punt 5.1. hebben deze uitgaven enkel betrekking op de werkzaamheden en de uitrustingen, met uitzondering van de kosten m.b.t. terreinen (aankoop, doorgangsrecht, ...).

4. PRAKTIJKGEVALLEN

4.1. EPC-CONTRACTEN (ENGINEERING, PROCUREMENT AND CONSTRUCTION)

54. Voor thermische eenheden met grote capaciteit, is het gebruikelijk dat de projectleider de realisatie ervan toevertrouwt aan een derde partij in de vorm van een *turnkey* contract.

55. Die contracten bestaan in meerdere varianten. In het extreme geval kan een *turnkey* project van het type full EPC voor een forfaitaire som (*lump-sum*) alle kosten omvatten die verband houden met de levering van de productiecapaciteit in operationele staat tot op het einde van de waarborgperiode. Gewoonlijk bevat het EPC-contract echter kosten die door de CREG als niet in aanmerking komende kosten worden beschouwd zoals opleidingskosten of de initiële stock van wisselstukken.

56. Volgens de CREG schuilt de moeilijkheid niet in het identificeren van de kosten die beantwoorden aan de definitie in artikel 3 van het koninklijk besluit van 4 juni 2021 aangezien ze bekend zijn bij de leverancier van het EPC-contract, maar ligt de moeilijkheid wel in de mogelijkheid voor de kandidaat om over de gedetailleerde informatie te beschikken.

57. Het is de keuze van een kandidaat om voor dit type contract te kiezen. Hij moet dus een akkoord bereiken met de leverancier van het EPC-contract om in staat te zijn de investeringskosten mee te delen volgens de door de CREG gevraagde details.

Overigens, vanaf het moment waarop een kandidaat beslist om de realisatie van het project integraal te delegeren aan een derde, is het denkbaar dat hij aan hem ook de taak delegeert van het invullen, in naam van de kandidaat en onder diens verantwoordelijkheid, van het dossier inzake klasseringsaanvraag bij de CREG. In dit geval zal er een attest in die zin moeten worden overgemaakt aan de CREG bij het indienen van de aanvraag tot klassering in een capaciteitscategorie. Dit delegeren zal ook moeten gelden voor de controle *ex post*.

4.2. TOEWIJZINGSMODALITEITEN VAN DE IN AANMERKING KOMENDE KOSTEN

58. Als een in aanmerking komende investering wordt gerealiseerd om de terbeschikkingstelling mogelijk te maken van nieuwe/extra capaciteiten met betrekking tot leveringspunten opgenomen in twee onafhankelijke (al dan niet gelinkt), wederzijds niet uitsluitende capaciteitsoffertes of in een gecumuleerde offerte, dan is de sleutel voor het verdelen van de kosten tussen de leveringspunten/gelinkte offertes standaard die van de geïnstalleerde MW. Mits motivering mag er

door de beheerders van de twee onafhankelijke offertes of de beheerder van de gecumuleerde offerte een andere verdeelsleutel worden voorgesteld.

Als er bijvoorbeeld een *control room* wordt gebouwd om twee OCGT-eenheden te sturen, moet de toewijzing van de kost ervan aan de twee investeringsdossiers naar behoren worden verantwoord als ze afwijkt van de verdeelsleutel op basis van de geïnstalleerde MW.

59. Om rekening te houden met het feit dat er geen garantie bestaat dat twee onafhankelijke, wederzijds niet uitsluitende offertes met een gezamenlijke actief weerhouden worden tijdens de veiling van de capaciteit zal de CREG, op vraag van de aanbieder van de capaciteit, twee klasseringsbeslissingen kunnen nemen voor elk van de offertes: een beslissing die rekening houdt met de totale investeringskost van het gezamenlijk actief en een andere beslissing die rekening houdt met de verdeling van deze investeringskost tussen de twee offertes. Op die manier kan er, volgens het resultaat van de veiling, geopteerd worden voor de gepaste contractduur waardoor er geen risico zal zijn op herklassering naar aanleiding van een *ex post* controle. In dat geval zal de aanvrager een verbintenis moeten aangaan voor het type bod dat hij wil indienen.

60. Wanneer deze in aanmerking komende investering wordt opgenomen in twee wederzijds uitsluitende offertes kan hij volledig aangerekend worden aan elk van de investeringsdossiers.

4.3. CAPACITEIT WAARVAN DE INVESTERINGSKOSTEN DALEN

61. De verwachte investeringskosten voor bepaalde soorten capaciteit zijn sterk gedaald. De kosten waarmee rekening wordt gehouden zijn de kosten verwacht op het moment van de realisatie van het project en niet de marktprijzen op het moment van de indiening van het aanvraagdossier van een meerjarencontract.

4.4. IN AANMERKING KOMENDE MW

62. Het gaat om de '*nominal reference power*' van het leveringspunt voor enkelvoudige offertes, om de som van de '*nominal reference power*'-waarden van de leveringspunten voor gekoppelde offertes. Bij geaggreerde offertes betreft het de '*nominal reference power*' van het leveringspunt of de som van de leveringspunten die overeenstemt met de capaciteitscategorie gekozen door de aanbieder van de capaciteit. Het begrip '*nominal reference power*' wordt gedefinieerd in de werkingsregels van het CRM.

De beslissing voor het klasseren van de geaggreerde offertes kan als volgt geïllustreerd worden:

Als een CMU bestaat uit vier capaciteiten door de CREG in verschillende capaciteitscategorieën geklasseerd, bijvoorbeeld, CMU = DP1 : 15 jaar, DP2 : 8 jaar, DP3 : 3 jaar, DP4 : 1 jaar. De aanbieder van de CMU kan de capaciteitscategorie kiezen die hij wil, maar de '*nominal reference power*' zal variëren in functie van die keuze :

- als hij de capaciteitscategorie 15 jaar kiest, zal die overeenstemmen met de NRP van DP1 ;
- als hij de capaciteitscategorie 8 jaar kiest, zal die overeenstemmen met de som van de NRP van DP1 en DP2 ;
- als hij de capaciteitscategorie 3 jaar kiest, zal die overeenstemmen met de som van de NRP van DP1, DP2 en DP3 ;
- als hij de categorie 1 jaar kiest, zal die overeenstemmen met de NRP van de CMU.

63. Voor de capaciteiten waarvan de '*nominal reference power*' nog niet kon worden bepaald, zal de '*declared reference power*' in aanmerking worden genomen.

5. VOORBEELDEN VAN POTENTIEEL IN AANMERKING KOMENDE EN NIET IN AANMERKING KOMENDE KOSTEN

5.1. GEVAL VAN EEN THERMISCHE PRODUCTIE-EENHEID VAN HET TYPE STEG

Potentieel in aanmerking komende kosten:

- *Procurement and Construction (including transport to site)*
 - *Civil works*
 - *Site preparation & access road*
 - *Temporaru work facilities*
 - *Foundations*
 - *Buildings (incl. control room, machine room, warehouse, lab, workshop, substation, administrative building directly linked to capacity) and above ground structures*
 - *Fencing*
 - *Mechanical part*
 - *Gas turbine*
 - *Steam turbine*
 - *Generator (s)*
 - *Heat recovery steam generator*
 - *Condensate water system*
 - *Cooling system*
 - *Water treatment system & water storage tanks*
 - *Systems to minimize environmental impact (Noise reduction system, Fuel gas system, NOx reduction system waste water system)*
 - *Fire and explosion protection systems*
 - *Mechanical balance of plant in line with principles*
 - *Electrical system*
 - *High voltage plant substation*
 - *Transformers*
 - *Plant electrical cabling*
 - *Electrical balance of plant in line with principles*
 - *Instrumentation & control system, communication system*
 - *Distributed control system*
 - *Metering systems*
 - *Emissions monitoring system*
 - *Hardware (telephone, telecom, networks)*

- *Connection costs to electricity, gas, hydrogen and water networks (only physical work and equipment)*
 - *Connection to electricity network*
 - *Transmission/distribution line or cable on site and outside the site until the HV grid substation*
 - *Plant substation/switchyard*
 - *Connection to the gas network*
 - *Pipeline to the site*
 - *Pipeline on the project site and outside the site to the public network*
- *EPC engineering and management (EPC contractor costs)*
 - *Preparatory activities: preparatory work including*
 - *Engineering (related to the construction of the project)*
 - *General activities:*
 - *Site management and supervision (in scope of the EPC contractor for the works related to the EPC scope and the installation on site).*
 - *Commissioning and start up (excl. fuel & utilities)*
 - *Health, Safety and environment management*
 - *Supervision of the EPC contractor on the construction site*
 - *Preprogramed systems delivered with the technical components (DCS, regulating systems, HMI's, ...) and PLC software*

Niet in aanmerking komende kosten:

- *Preparatory, general activities and owner costs :*
 - *Preparatory activities: preparatory work including*
 - *Licensing and Permitting*
 - *Studies & Engineering not directly linked to the construction (profitability studies, comparison of alternative investments,...)*
 - *Soil studies*
 - *General activities:*
 - *Project development and management cost (owner costs)*
 - *Project company set up cost*
 - *Spare parts*
 - *Availability guarantee*
 - *Insurances*
 - *Training*
 - *Supervision of the EPC contractor by the owner or and engineering company acting on his behalf*
 - *Maintenance contract*
 - *Initial fill of fuel oil tank, fuel and utilities during commissioning and start up*
 - *Software not included in the technical components, not related to their technical functioning of the project (for instance : software developed to communicate with the trading room or to manage the maintenance is not eligible)*

- Site costs:
 - *site acquisition cost (including demolition works; soil treatment and decontamination)*
 - *landscaping*
- *owners contingencies*
- *consultancy*
- *financing costs, interests during construction*
- *Construction insurance*
- *All provisional operating expenses*

Dezelfde types van kosten komen potentieel in aanmerking/komen niet in aanmerking bij de verlenging van de levensduur van een eenheid of de conversie van een CCGT- naar een OCGT-eenheid.

5.2. GEVAL VAN OPSLAG DOOR AFNAME VAN ELEKTRICITEIT OP HET NET MET HET OOG OP HERINJECTIE ERVAN

5.2.1. Geval van een batterij

Potentieel in aanmerking komende kosten

- *Procurement and Construction (including transport to site) – if dedicated building is needed*
 - *Civil works*
 - *Site preparation & access road*
 - *Temporary work facilities*
 - *Foundations*
 - *Buildings (incl. control room, machine room, warehouse, lab, workshop, substation, administrative building directly linked to capacity) and above ground structures*
 - *Fencing*
 - *Battery system*
 - *Battery modules, racks, and (assembly in) enclosures*
 - *DC and communication cabling in the enclosures*
 - *Cooling system*
 - *Fire prevention, containment and suppression system*
 - *Electric system*
 - *Inverters*
 - *LV – MV and MV-HV transformers*
 - *Auxiliaries transformers*
 - *LV, MV, and HV cabling and switchgears*
- *Instrumentation & control system (hardware only)*
 - *Power management system / distributed control system*

- *Data acquisition system*
- *Metering devices*
- *Communication system*
- *Connection to electricity system*
 - *Transmission/distribution line or cable on site and outside the site to the public network*
 - *Plant substation/switchyard*
- *EPC engineering and management (EPC contractor costs)*
 - *Preparatory activities: preparatory work including*
 - *Engineering (related to the construction of the project)*
 - *General activities:*
 - *Site management and supervision (works related to the EPC scope and the installation on site).*
 - *Commissioning and start up*
 - *Health, Safety and environment management*
 - *Supervision (of the EPC contractor on the construction site)*
 - *Preprogramed systems delivered with the technical components (DCS, regulating systems, HMI's, ...) and PLC software,*

Niet in aanmerking komende kosten:

- *Preparatory, general activities and owner costs :*
 - *Preparatory activities: preparatory work including*
 - *Licensing and Permitting*
 - *Studies & Engineering not directly linked to the construction (profitability studies, comparison of alternative investments,...)*
 - *Soil studies*
 - *General activities:*
 - *Project development and management cost*
 - *Project company set up cost*
 - *Spare parts*
 - *Availability guarantee*
 - *Insurances*
 - *Training*
 - *Supervision of the EPC contractor by the owner or and engineering company acting on his behalf*
 - *Maintenance contract*
 - *Initial charging of battery*
 - *Site costs*
 - *site acquisition cost (including demolition works; soil treatment and decontamination)*
 - *landscaping*

- *Site management and supervision*
- *Owners contingencies*
- *Consultancy*
- *Financing costs, interests during construction*
- *Construction insurance*
- *All provisional operating expenses*

Dezelfde kostensoorten kunnen potentieel in aanmerking komen / niet in aanmerking komen bij de verlenging van de levensduur van een batterij.

5.2.2. Geval van een pomp/turbine-eenheid

Potentieel specifiek in aanmerking komende kosten (bovenop de hierboven vermelde relevante kosten)

- pompen, bekkens, drukleidingen en turbines.

5.2.3. Geval van een installatie voor de conversie van elektriciteit naar waterstof of methaan

64. Dit type investering komt niet in aanmerking vermits het niet bijdraagt tot de toevoeging van geïnstalleerde MW in het Belgische elektriciteitssysteem.

5.3. GEVAL VAN OPSLAG MET HET OOG OP DE VERMINDERING VAN DE AFNAME VAN ELEKTRICITEIT OP HET NET

65. De vermindering van de elektriciteitsafname op het transport- of distributienet kan gebeuren ofwel door een vermindering van het verbruik, ofwel door het gebruik van productiemiddelen voorbij de meter met het oog op autoconsumptie of opslag van elektriciteit of half afgewerkte producten.

Potentieel in aanmerking komende kosten:

- de kosten van de productiemiddelen beantwoordend aan de criteria om in aanmerking te komen met betrekking tot deze investeringscategorie;
- de kosten van aanschaffing en installatie van de meetinstrumenten (meter, tussenmeter);
- de kosten van de hardware die moet worden geïnstalleerd op de site van het leveringspunt.

Niet in aanmerking komende kosten: de investeringen bestemd voor:

- het verhogen van de flexibiliteit, de snelheid van reactie op een activeringsorder;
- het verhogen van de energie-efficiëntie;

- het verlengen van de vraagresponsduur⁴ zonder uitbreiding van het geïnstalleerde vermogen⁵;
- het verhogen van de opslag of productie van andere goederen (bijv. voorraad half afgewerkte producten);
- de R&D ;
- de ontwikkeling of aankoop van software.

Voor de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas:

Laurent JACQUET
Directeur

Andreas TIREZ
Directeur

Koen LOCQUET
Wvd. Voorzitter van het Directiecomité

⁴ investeringen gericht op toename van de beschikbaarheid (duur van de terbeschikkingstelling van de geïnstalleerde MW).

⁵ Om twee redenen - enerzijds aangezien het CRM een opdracht is tot capaciteit en dus tot geïnstalleerd vermogen, anderzijds aangezien de mogelijkheid die in het ontwerp van functioneringsregels van het CRM aan elke market response-aggregator of -leverancier is gegeven om zijn eigen "SLA" (service level agreement) te kiezen, de controle onmogelijk maakt. Het gaat niet om een vertekening van de concurrentie met betrekking tot de productie in de mate waarin een investering in productie met als enige doelstelling het verhogen van de betrouwbaarheid van een capaciteit (en dus haar beschikbaarheid in het systeem) zonder uitbreiding van haar geïnstalleerde vermogen evenmin als in aanmerking komend zal worden beschouwd.